

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO

Šmihelska cesta 6, 8000 Novo mesto

Tel.: (07) 373 05 81, gsm.: 041 909 769

Splet: www.kmetijskizavod-nm.si

Novo mesto, 01.06. 2021

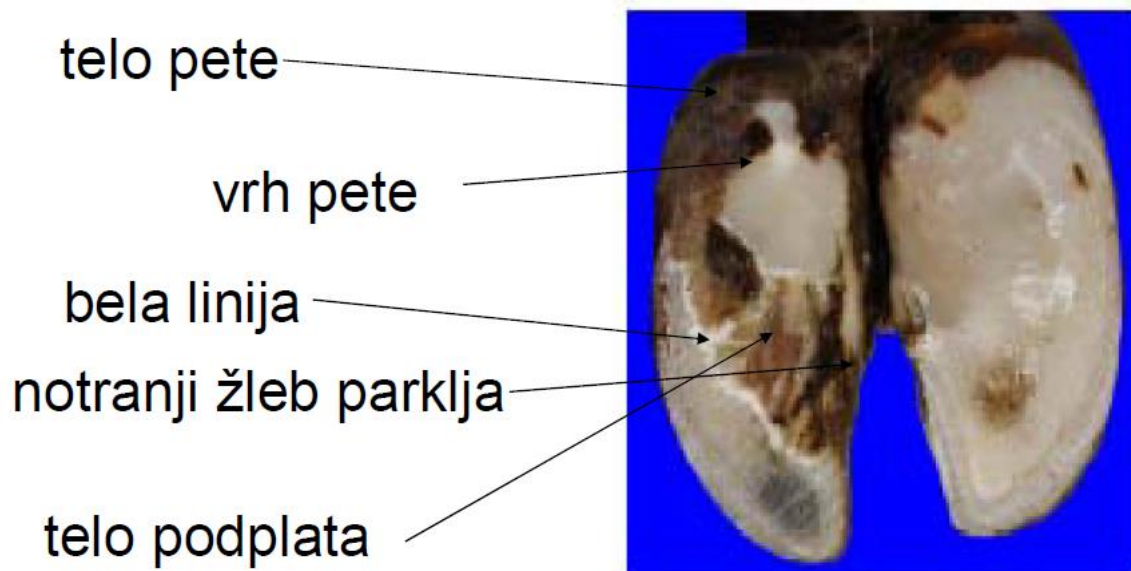
USTREZNA KOREKCIJA PARKLJEV PRI KRAVAH MOLZNICAH

Znano je, da na zdravje parkljev v največji meri vpliva nega parkljev, poleg tega pa tudi genetika, presnovne bolezni, sistem vhlevitve, pogoji okolja, pomanjkljiva in neuravnotežena prehrana (pomanjkanje cinka / biotina), splošna obolenja, vnetja vimena ali maternice, itd.

Nega parkljev je potrebna praktično v vseh sistemih reje, saj prihaja do premajhne obrabe roževine. Pri negi parkljev gre v prvi vrsti za preventivno funkcionalno korekcijo parkljev, katere glavni cilj je ohranitev naravne oblike parkljev in uravnotežene obremenitve nog. Kot navaja literatura, pa tudi izkušnje rejcev, je potrebno preventivno korekcijo izvajati vsaj dvakrat letno, najbolj priporočljivo je v spomladanskem in jesenskem času, če hočemo ohraniti zdrave in korektne parklje.

Priporoča se, da se korekcija parkljev, pri kravah molznicah, opravi vsaj 6 do 8 tednov pred porodom, da ne pride do težav s parklji še pred doseženim vrhom laktacije, saj v kolikor se to zgodi, krava ne doseže maksimalnega laktacijskega vrha, glede na genetsko sposobnost, pa tudi persistenca se poslabša, kar vse skupaj vodi, k zmanjšani skupni količini mleka v laktaciji.

Na spodnji sliki je prikaz in poimenovanje posameznih delov parklja, da bomo v nadaljevanju lažje razumeli, kako, kaj in na kakšen način je potrebno koregirati, ob sami preventivni korekciji parkljev.

V nadaljevanju bo nazorno slikovno prikazano, kako se lotimo funkcionalne korekcije parkljev po korakih, in sicer:

1. korak: krajšanje sprednje stene parklja in obrezovanje podplata notranjega parklja

Po pregledu parklja se najprej lotimo krajšanja sprednje stene parklja in sicer na notranjem parklju, dolžina notranjega parklja je potem mera tudi za dolžino zunanjega parklja, (pri sprednji nogi je ravno obratno, najprej skrajšamo zunanji parkelj in potem dolžino notranjega parklja prilagajamo, na dolžino zunanjega). Po krajšanju sprednje stene parklja, sledi obrezovanje podplata notranjega parklja. Tuja strokovna literatura navaja, da naj bi bila optimalna debelina roževine na podplatu parklja debela 5 mm, debelina roževine na sprednji strani parklja pa 8 mm. Koliko skrajšamo sprednjo steno in stanjšamo podplat parklja, je odvisno od same količine roževine, tako, da pravila ni, vedno se moramo pri obrezovanju ravnati po občutku in otipu, da ne odstranimo preveč roževine in pride do krvavitve.

2. korak: prilaganje in razbremenitev zunanjega parklja

Kot smo že omenili, po ureditvi notranjega parklja sledi obrezovanje zunanjega parklja in sicer se ga prilagodi dolžini prednje stene in višini podplata notranjega parklja. Po končanju tega koraka obrezovanja, morata biti parklja simetrična, enake dolžine in višine.

3. korak: izoblikovanje notranjega žleba parklja

Ko sta parklja simetrična, enake dolžine in višine, sledi še izrezovanje notranjega žleba podplata in sicer, naj bi izrez notranjega žleba mora znašal do 1/3 skupne površine podplata (Zemljič, 2009).

4. korak: izrezovanje poškodb na podplatu oz. steni parklja

V kolikor naletimo na parkelj z določenimi poškodbami na podplatu oz. steni parklja, moramo le te izrezati, obolela mesta pa razbremeniti. ICAR-jev atlas o zdravju parkljev, ki prikazuje različne poškodbe in bolezni parkljev, stremi k temu, da rejci oz. tisti, ki izvajajo korekcijo parkljev, ne glede na obseg poškodbe oz. bolezni, vedno

poskušajo parklje korigirati v idealni približek pravilnemu izgledu zdravega parklja. To poskušajo doseči, tudi z določenimi podstavki – »neke vrste protezami za parklje«, ki začasno nadomestijo manjkajoči del parklja, kar prikazuje slika 26 (ICAR, 2015).

5. korak: odstranitev odtrganih delov roževine, pregled reže med parkljema in krajšanje parkeljca

Na koncu parkelj še pregledamo kot celoto in v kolikor je potrebno odstranimo še roževino in skrajšamo parkeljca.

Kot zanimivost naj omenim nasvet starih kovaških mojstrov, ki pravijo, da se že iz roda v rod prenaša pravilo, ki pravi, da če hočemo videti, kako je videti pravilno oblikovan parkelj, moramo pogledati parklje 3 mesece starega teleta. Gleda na literaturo, kriterijem pravilno korigiranih parkljev, dejansko ustreza videz normalno razvitega parklja 3 mesece starih telet.

Izgled parklja na prednji nogi pri 3 mesečnem teletu

Izgled parklja na zadnji nogi pri 3 mesečnem teletu

Večji rejci krav molznic pogosto delajo nepravilno ali nezadostno preventivno korekcijo parkljev, predvsem iz razloga, ker uporabljajo izključno samo brusilke, noža za obrezovanje parkljev in pa klešč za krajšanje parkljev pa praktično ne uporabljajo. Dejstvo, je, da se brez ti dveh orodij optimalne funkcionalne preventivne korekcije parkljev, žal ne da izvesti.

Opažanja so, da se zgolj z uporabo brusilke za brušenje parkljev, zgodi, da so pri večini živali stene podplatov na parkljih preveč pobrušene, ni izdelanega ustreznega notranjega žleba parklja. Največja napaka, ki je storjena med korekcijo parkljev zgolj z uporabo brusilk, pa je ta, da so sprednje, zunanje in notranje stene parklja pobrušene. Kot vemo, so stene podplata nosilni del parklja, ki nosi vso maso živali. Z brušenjem teh sten pa povzročimo, da krave praktično, po končani korekciji, kar nekaj časa šepajo, dokler se roževina sten parklja ne obnovi. Nekaterim kravam niti v pol leta, kolikor naj bi bil čas med dvema preventivnima korekcijama parkljev, stena parklja ne zraste do te mere, da bi bila funkcionalna. To pomeni, da krave praktično od prve nestrokovne preventivne korekcije parkljev pa do konca življenjskega obdobja hodijo po notranji strani podplata, kar jim povzroča kronične bolečine celo življenjsko obdobje. Zaradi tega se zmanjša dolgoživost, poslabšajo se parametri plodnosti in zmanjša se prireja mleka po kravi tako v laktaciji kot tudi v življenju.

Uporaba klešč za krajšanje sprednje stene parklja je nujna predvsem iz razloga, ker z njimi naredimo gladek rez, če krajšamo parkelj z brusilko, pa pride da »razcefranja« roževine, s tem pa povečamo možnost poškodbe oz. vnetij parklja, po korekciji.

Nepravilno korigiran parkelj krave molznice, kjer se je uporabila, zgolj brusilka

Na sliki je prikazan parkelj krave molznice po preventivni korekciji, ki jo izvajajo nekateri rejci, samo z brusilko. Stene parklja so preveč pobrušene, ni izdelanega notranjega žleba, kar pomeni, da bo krava hodila po podplatu parklja, kar bo povzročilo šepavost in bolečine pri kravi molznici, posledično bo tudi manjša prireja mleka. Na dolgi rok lahko pride do različnih vnetij parklja oz. drugih primarnih bolezni parkljev.

Rejci se morate zavedati, da je nega parkljev ena izmed ključnih zootehniških opravil pri katerem lahko storimo, kar nekaj napak in si morate pač, za to opravilo vzeti določen čas. V kolikor najemate storitev obrezovanja parkljev, pa morate biti previdni pri izbiri, saj je na trgu kar nekaj ponudnikov, ki delo površno opravijo in nemalokrat se zgodi, da se po neustrezni preventivni korekciji parkljev, delež šepavosti v hlevu, poveča.

Pripravil: Stane Glač, mag. inž. zoot.
Terenski kmetijski svetovalec